

BOJOVÁ ČINNOST RVD ZA ZVLÁŠTNÍCH PODMÍNEK V ÚTOKU

Úspěšné použití raketového vojska a dělostřelectva za zvláštních podmínek závisí do značné míry na tom, jak velitelé (náčelníci) a štáby RVD zvládli principy bojového použití, které tyto podmínky sebou přinášejí. Musí být schopni je tvůrčím způsobem aplikovat do praktické činnosti, tj. přijímat taková opatření, která co nejvíce usnadní bojovou činnost raketového vojska a dělostřelectva a naopak ztíží podmínky pro boj nepříteli. Bojová činnost za zvláštních podmínek je značně složitá a obtížná a vyžaduje promyšlenou činnost, iniciativu a aktivitu všech velitelů a štábů, aby uměli využít kladné a eliminovat jejich záporné vlivy.

Bojové použití RVD v horském a zalesněném terénu

Základní principy bojového použití **raketového vojska** jsou s některými zvláštnostmi platné i v podmínkách horského a zalesněného terénu.

Obecně hodnotíme, že tento terén nijak zvlášť neovlivní bojové použití **operačně taktických raket**, protože hloubka prostorů bojového rozmístění na předpokládaném operačním směru se pohybuje v rozmezí 30–50 km, což umožňuje s přihlédnutím k dostřelu volit tyto prostory mimo uvedený terén.

Zvláštnosti tohoto terénu budou mít vliv hlavně na konfiguraci prostoru bojového rozmístění, vlastní rozmístění a manévr **taktických raket**. Budou mít vliv i na charakter a rozsah opatření pro zabezpečení bojové činnosti oddílů.

Největší potíže bude dělat členitost terénu a nedostatek komunikací potřebné kvality. To vše vyžaduje, aby štáby oddílů organizovaly pečlivou **rekognoskaci terénu** v určeném prostoru bojového roz-

místění, pochodových os k vyvedení a přemístění oddílů, podmínek pro manévr uvnitř prostoru bojového rozmístění a navíc učinily řadu opatření, která snižují nepříznivé vlivy těchto specifických podmínek pro bojovou činnost vojsk (např.: vytvořily umělé dobře viditelné orientační body k orientaci v prostoru bojového rozmístění, za přesunu apod.). Bude proto třeba na rekognoskaci a přípravu prostoru bojového rozmístění vyčlenit více času, sil i prostředků.

V horském a zalesněném terénu s omezeným počtem komunikací se bude **prostor bojového rozmístění oddílů volit** nejvýhodněji blízko hlavních silnic (cest), mimo oblast horských říček, potoků a vyschlých koryt, které se mohou rychle a neočekávaně po dešti či tání sněhu změnit v prudké vodní toky s rozsáhlou oblastí záplav. Také úpatí výšin a strží nejsou vhodná pro nebezpečí pádu kamení, lavin a závalů.

Podle svého obrysu lude mít prostor bojového rozmístění obvykle **tvár oválu**, který se táhne podél komunikace. Menší kapacita směru si může vyžádat stupňovité rozčlenění prostorů bojových rozmístění baterií do hloubky, což bude mít vliv na dostřel a ztíží velení oddílu. Silná členitost terénu a omezená kapacita prostorů pro rozvinutí mohou způsobit, že nejen prostory bojového rozmístění baterií, ale i jednotlivá postavení v baterii mohou být oddělena horskými hřebety či jinými překážkami. To může mít vliv na délku a čas pro jejich manévry.

Vzhledem k menšímu tempu útoku setrvává v řadě případů oddíl delší dobu v jednom prostoru bojového rozmístění. Proto je výhodné připravit pro každou baterii **více palebných postavení**, než za normálních podmínek (tím umožníme jejich střídání).

Podmínky horského a zalesněného terénu ztěžují též **ženijní práce** při budování prostorů bojového rozmístění a úpravě pochodových os. Kamenitá, písčité, bažinatá či zmrzlá půda vyžaduje podle své povahy zvláštní úpravu. K tomu potřebujeme speciální techniku a nářadí. Proto bude třeba oddíl posílit ženijními jednotkami a stroji.

Tento terén **ztěžuje také činnost rádiových a radioreléových stanic**, organizaci a udržení nepřetržitého spojení. Pro zabezpečení spolehlivého spojení je výhodné umísťovat stanice na vyvýšených místech, ve větší vzdálenosti od hřebců či výšin, které by mohly způsobovat stín. K dosažení nepřetržitosti je třeba vytvářet retranslační stanice a zdvojit spojení tak, aby při přerušení jednoho druhu spojení v důsledku různých vlivů terénu mohl být nahrazen druhým. To vše vyžaduje větší potřebu spojovacích prostředků.

Velikost skoku **při přemístění oddílu** může být vzhledem k pomalejšímu tempu útoku menší než v normálních podmínkách a samotné přemístění obvykle probíhá v delších časových intervalech v důsledku stavu komunikací, strmých stoupání a klesání i malých poloměrů zatáček. S tím vším musíme při plánování přesunu počítat. V nejsložitějších místech na ose umístíme doplňková regulační stanoviště a vyčleníme vyprošťovací vozidla s navijáky.

Také při **rozvinování oddílu z chodu** se mohou vyskytnout některé problémy. Oddíl nebude mít vždy možnost rozvinout se v místě, kde úkol obdržel, protože zde nebude mít vhodný prostor. Bude nucen pokračovat v přesunu až do odpovídajícího prostoru. Musí si též zabezpečit alespoň zběžnou rekonoskaci vybraného

prostoru. To vše prodlouží dobu zahájení úderu z chodu.

Vzhledem k tomu, že oddíl se bude obvykle přemísťovat za útvary na směru hlavního úderu, může vzniknout situace, že vzhledem k reliéfu terénu nebude moci vést jaderný úder ve prospěch pluku, který postupuje na druhém směru. Situaci může řešit buď přemístěním určitého odpalovacího zařízení do prostoru, odkud může úder vést, nebo úder vyžádat od náčelníka raketového vojska a dělostřelectva armády.

Podmínky horského a zalesněného terénu vyžadují také **zesílit obranu oddílu**, poněvadž mezery v bojové sestavě vševojskových jednotek a jejich činnost na samostatných směrech usnadňuje pronikání diverzních skupin nepřítele do prostoru bojového rozmístění oddílu.

Zvláštnosti jsou i při vedení jaderných úderů. Jaderné údery můžeme použít k ničení nepřítele stejně efektivně jako v rovinatém terénu. Jejich použití má však některé zvláštnosti, ke kterým je nutné přihlídnout při rozhodování pro jaderné údery.

Při volbě objektů pro jaderné údery, mchutnosti hlavic, určování záměrného bodu a výšky výbuchu bereme v úvahu reliéf terénu, porost a povětrnostní podmínky v prostoru cíle, neboť tyto prvky mají rozhodující vliv na ničivé faktory jaderného výbuchu.

Poloměr ničivého účinku a charakter šíření **tlakové vlny** se liší od jaderného výbuchu v rovinatém terénu. Mnohonásobné odrazy tlakové vlny mohou značně zvětšit dobu jejího působení, na svazích přivrácených k epicentru se účinky tlakové vlny několikanásobně zvětšují a naopak na odvrácených svazích se zmenšují.

Místní větry, jejichž rychlost a směr mohou být různé v místech od sebe ne příliš vzdálených, mají vliv na šíření **radioaktivního oblaku**. Proto silné radioaktivní zamoření může vzniknout také stranou od směru předvídaného středního větru. Úroveň radiace na návětrné straně bude při porovnání s rovinatým terénem zpravidla vyšší.

Horské hřebeny a výšiny vytvářejí na odvrácených svazích stín pro **pronikavou radiaci a světelné záření** a zmenšují rozměry jejich ničivých pásem. Ale i v těchto podmínkách se po určitou dobu mohou ničivé účinky světelného záření zvětšit v důsledku jeho odrazu od mračen a zasněžených úseků terénu.

Použití jaderných zbraní může značně snížit možnosti vlastním vojskům využít výsledků úderů a v některých případech i zkomplikovat jejich činnost. Předpoklá-

dáme, že po jaderném úderu vzniknou rozsáhlá pásma ničení terénu, požárů, závalů a zátarasů, které na jedné straně zvýší ztráty živé síly a techniky nepřítele, ale na druhé straně mohou snížit tempo útoku vojsk a podstatně ovlivnit manévry nebo jej vůbec znemožnit. Rozměry takto devastovaného terénu jsou do značné míry závislé právě na mohutnosti a výšce. Proto při použití jaderných zbraní máme na zřeteli, že jaderné údery nesmí vytvořit nepropustná pásma pro vlastní vojska v útoku. Proto v takových prostorech používáme vzdušné výbuchy s menším tritolvým ekvivalentem.

Také základní principy bojového použití **dělostřelectva** zůstávají plně v platnosti, i když při jejich aplikaci do praxe dochází k některým odlišnostem.

Vzhledem k omezenému počtu směrů, kde mohou vlastní vojska útočit, může nepřítel k jejich přehrazení soustředit značné síly a prostředky. Potřebné převahy nad nepřítelem můžeme proto dosáhnout jen za cenu **rozhodného manévru dělostřelectva na směr hlavního úderu**. Soustředění většího množství dělostřelectva v určitém ohraničeném prostoru a rozmístění jeho palebných postavení je však v daných podmínkách organizačně značně náročné.

Manévr pohybem negativně ovlivňují podmínky, které jsem uvedl pro oddíl raket. Na **manévr palbou** mají podstatný vliv od sebe mnohdy značně vzdálené směry bojové činnosti vojsk a také často se měnící reliéf terénu, který umožňuje manévr palbou jen některým palebným prostředkům.

Rozdělení dělostřelectva musí vytvořit podmínky pro samostatnost útvarů a jednotek a jejich těsnou součinnost. Proto větší část dělostřelectva je výhodně přidělit plukům a praporům prvního sledu. **Dělostřelectvo** musíme uskupit včas a s přihlédnutím k úkolům, které bude plnit v průběhu boje na celou jeho hloubku. Jako za normálních podmínek mohou být u divizí prvního sledu vytvořeny plukovní a při výhodných podmínkách i divizní dělostřelecké skupiny, obě obvykle v síle 2 až 3 dělostřeleckých oddílů. V některých případech bude účelné pro boj s většími uskupeními nepřítele vytvořit i armádní raketometnou skupinu. Změna rozdělení dělostřelectva, spojená s manévrem v průběhu bojové činnosti, je vzhledem k postupu vojsk na směrech spojena s řadou těžkostí.

V horském a zalesněném terénu je třeba při uskupování dělostřelectva přihlížet více ke **kvalitativnímu složení** skupin. Nutnost trvalé podpory činnosti obcházejících

odřadů zvyšuje potřebu dalekonosného dělostřelectva, úkol rozrušení odolných staveb vyžaduje použití palebné prostředky s velkou průbojností střeliva. Potřeba ničení nepřítele na odvrácených svazích výšin a v úžlabinách staví do popředí požadavek použití děl (minometů), střeleckých vrchní skupinu úhlů. Do sestavy obcházejících odřadů, eventuálně výsadek, budeme včleňovat jen lehké dělostřelecké zbraňové systémy, které můžeme použít i v těžko dostupném terénu, neprůchodném pro obyčejné dopravní prostředky.

Proto je výhodné plukům, které působí v širokých údolích a na náhorních rovinách, **přidělovat** kanónové dělostřelectvo a vojskům útočícím na směrech příkrými srázy výšin, roklemi apod. houfnice a minomety. Pokud to situace dovolí, je třeba se vyvarovat narušení organizační celistvosti dělostřeleckých útvarů, aby nedošlo ke složitostem ve velení a zásobování, zvláště střelivem a pohonnými hmotami.

Rozhodujícím požadavkem při boji v horském a zalesněném terénu je **soustavnost a nepřetržitost podpory** útočících vojsk. Zvláštní pozornost vyžaduje včasná organizace přemístění dělostřelectva za bojovými sestavami motostřeleckých a tankových jednotek a udržení nepřetržité součinnosti mezi vševojskovými a dělostřeleckými veliteli.

Rozhodující pro nepřetržitost palebné podpory při útoku v daném terénu je včasný výběr a odpovídající příprava palebných postavení, což je úkol náročný na čas i zkušenosti průzkumných skupin. Vzhledem k obtížnosti výběru odpovídajících postavení pro rozmístění dělostřelectva, složitosti úpravy příjezdových cest a obsáhlejšímu objemu ženijních prací bývá sestava průzkumných skupin početně větší než v rovinatém terénu. Významnou úlohu hraje také jejich včasné vysílání bezprostředně za bojovými sestavami vojsk prvního sledu.

Reliéf horského a zalesněného terénu vyžaduje vybírat prostory palebných postavení podél cest a v údolích, členit je po sledech do hloubky. Někdy může přicházet v úvahu i jiná varianta a to rozmístit část dělostřelectva na těžko dostupných výšinách a prostorech. Toto rozmístění má některé přednosti v tom, že mnohé úkoly můžeme z takového prostoru plnit přímou střelbou, že se zvětšuje hloubka ničení obrany nepřítele a konečně, že umístění dělostřelectva v takových prostorech může být pro nepřítele zcela neočekávané.

Rozestupy a vzdálenosti mezi baterie-

mi a oddíly mohou být v tomto terénu menší, ale i větší než v rovinách — podle konkrétní situace. Jestliže palebná postavení jsou v širokých horských údolích, bude žádoucí rozestupy zvětšit. Naopak jsou-li palebná postavení oddělena horskými hřbety, mohou být rozestupy menší. Při volbě palebných postavení přihlížíme k předpokládaným úkolům a k dráze letu střely.

Boj v horském a zalesněném terénu může být úspěšný jen tehdy, zúčastní-li se jej všechny pozemní síly a prostředky i letectvo a je-li mezi nimi při ničení nepřítele navázána co **nejtěsnější součinnost**. V první řadě je třeba **rozdělit jednotlivé druhy cílů mezi vykonavatele**, tj. dělostřelectvo, tanky a palebné prostředky motostřeleckých jednotek. Při rozdělování vždy přihlížíme k bojovým možnostem a situaci jednotlivých zbraňových systémů tak, aby jejich využití bylo co nejeftivnější a umožnilo sladit navzájem palbu.

V druhé řadě je třeba **řešit součinnost důsledně po etapách**. Do zahájení útoku se součinnost zabezpečuje vzájemnou znalostí úkolů i způsobů jejich plnění, stanovením společných orientačních bodů, signálů, kódování map, způsobu udávání cílů atd. V průběhu útoku se součinnost uskutečňuje společným umístěním vševojskových a dělostřeleckých velitelů, jejich bezprostředním stykem a organizací neselhávajícího spojení. Jedině tak můžeme na minimum vyloučit nepřesnosti v udávání cílů, zabezpečit včasnost a přesnost vydávání a plnění palebných úkolů při ničení (umlčování) nepřítele. Důsledně třeba tyto otázky řešit zvláště u vševojskových jednotek, které při útoku v horském a zalesněném terénu uskutečňují obchvat či obejítí opěrných bodů nebo jednotlivých výšin a často se dostanou na značnou vzdálenost od hlavních sil.

Velení dělostřelectvu v daném terénu je v průběhu boje charakterizováno často se opakujícími přechody od centralizovaného velení k decentralizovanému a obráceně. Centralizované velení organizujeme při překonávání obranných čar a opevněných rájů, při odražení silných protiztečí (protiúderů) nepřítele apod. Při postupu jednotek na samostatných směrech budeme velení decentralizovat. Velení a řízení palby dělostřelectva ztěžují také některé jiné okolnosti jako je velké množství hluchých prostorů pro všechno nebo větší část dělostřelectva, těžkosti při udávání cílů a rozpoznávání vlastních vojsk atd.

Chceme-li dosáhnout **vysoké přesnosti palby**, je třeba věnovat zvláštní pozornost

specifickým vlivům terénu a klimatu horského a zalesněného prostoru na vedení dělostřeleckého průzkumu, topograficko-geodetickou a povětrnostní přípravu. Tyto momenty bereme v úvahu při plánování a přípravě palby a v závislosti na konkrétních podmínkách terénu a situace vybíráme takové způsoby přípravy účinné střelby, které vylučují nebo oslabují nepříznivé vlivy těchto faktorů.

Ke zjištění systému obrany nepřítele a určení souřadnic jeho jednotlivých prvků použijeme všechny prostředky dělostřeleckého průzkumu v těsné součinnosti s vševojskovým a vzdušným průzkumem. Zkušenosti z Velké vlastenecké války i lokálních válek ukazují, že včas organizovaný a nepřetržitě vedený průzkum a rozbor získaných výsledků umožňují v dostatečné míře i v horském a zalesněném terénu zjistit hlavní prvky systému obrany nepřítele.

Použití prostředků pro **přímou střelbu** bude v horském a zalesněném terénu rozsáhlejší než v rovinatém terénu z několika důvodů:

1. Prostředky pro přímou střelbu vzhledem k jejich malé hmotnosti (mimo děl větších ráží) mohou být rozmístěny i v těžko dostupném terénu a tím podstatně zmenšit hluché prostory pro vedení palby z různých směrů. Prostředky pro přímou střelbu, rozmístěné na dominantních výšinách, mohou účinně ničit cíle ve větších vzdálenostech než v normálních podmínkách.

2. Přímou střelbou lze při cílevědomé organizaci palby současně ničit palebné prostředky nepřítele, rozmístěné v různých výškách (patrech), což je pro dělostřelectvo střílející ze zakrytých palebných postavení úkol značně náročný. Obdobná situace co do efektivnosti palby nastává i při ničení obranných staveb se zabudovanými palebnými prostředky.

3. Spotřeba střeliva je při přímé střelbě podstatně menší, což při obtížných zásobovacích podmínkách hraje důležitou roli. Konečně i palebný úkol splní přímou střelbou v podstatně kratší době.

Určité **problémy** vzhledem k reliéfu terénu a jeho pokrytosti vznikají u **protitankových řízených střel**, naváděných po vodičích. Vyplývají ze tří skutečností:

— v porostlém terénu je při necitlivé práci operátora podstatně větší možnost přetržení vodičích drátů,

— je větší nebezpečí, že pohyblivý objekt zmizí za terénní nerovností či jinou překážkou dříve, než je střela navedená,

— sledování střely v porostlém terénu je pro operátora složitější a obtížnější.

Proto ke zvýšení účinnosti protitankových řízených střel budeme s předstihem organizovat podrobný průzkum palných čar (stanovišť) tak, abychom palbu mohli vést vzhledem k pokrytosti terénu za nejvýhodnějších podmínek.

Problémy při použití pozemních proti-

tankových řízených střel můžeme vyloučit tím, že **protitankové řízené střely použijeme z vrtulníků**. Při volbě čáry zteče vrtulníku volíme takový prostor, aby při vlastním navádění střely nedošlo k problémům jako u pozemních protitankových střel.

Bojové použití RVD při boji o město

Při rozvíjení operace (boje) budeme často bojovat o **město**, která nepřítel předem připravil k obraně.

Rozhodnutí k ovládnutí města přijímáme při organizaci útoku a upřesňujeme v průběhu přibližování vojsk k městu. Pro úspěšnou činnost vojsk při boji o město má rozhodující význam včasné studium plánu města, zláště způsobu jeho zástavby, hustoty a charakteru městských staveb, podzemních zařízení apod. Tak např. pravidelný půdorys města se širokými a rovnými ulicemi, s velkými náměstími, parky a nezastavěnými místy ulehčuje orientaci, organizaci palného systému, rozmístění dělostřelectva, řízení a manévru v průběhu boje. Dostatek odolných železobetonových a kamenných staveb i podzemních zařízení naopak ulehčuje obránci přípravu obranných objektů, úkrytů pro živou sílu a bojovou techniku a tím zvyšuje jejich životnost apod.

Je proto třeba dostupné plány (mapy, fotonalany) města neustále upřesňovat. To umožní zjištění nových cílů a detailnější studium objektů ve městě. K tomu slouží několikrát zhotovování leteckých snímků velkého měřítka. Z těchto snímků můžeme **vyrobiť fotonalany** a jimi vybavit všechny vševojskové a dělostřelecké velitele až do velitelů rot (baterií) v to.

Při přiblížení se k městu i při boji o město má důležitou úlohu **dělostřelecký průzkum**. V součinnosti s vševojskovým a vzdušným průzkumem musí zjistit rozmístění prostředků jaderného napadení, dělostřeleckých a minometných baterií nepřítel, míst velení a pozorovatelů, obranných zařízení a opěrných bodů a jejich charakter, palných prostředků (zejména protitankových) v opěrných bodech i mimo ně a dalších důležitých cílů a to na přístupech k městu, na okrajích i uvnitř města. Přitom zvláštní pozornost musíme věnovat průzkumu velkých budov, hlavních ulic, náměstí, parků a podzemních zařízení.

Jedním z hlavních **způsobů dělostřeleckého průzkumu** ve městě je pozorování z pozemních pozorovatelů. Proto je třeba většinu pozorovatelů rozmísťovat v bojových sestavách jednotek. Při vniknutí

do města můžeme část průzkumníků rozmístit v horních patrech a na střechách budov, zejména rohových, na továrních komínech či jiných výškových stavbách, abychom zvětšili hloubku pozorování. Možnosti zvukoměrného a radiolokačního průzkumu jsou ve městě omezené na minimum. Podle situace můžeme samozřejmě použít i jiné způsoby a prostředky pozemního a vzdušného průzkumu.

Máme-li možnost ničit hlavní síly nepřítel na přístupech k městu jadernými zbraněmi, pak se budeme snažit **ovládnout město předsunutými odřady z chodu**. Hlavní síly vojsk v tomto případě město obcházejí a energicky pronikají do hloubky.

Raketové vojsko vede údery na důležité objekty nepřítel na přístupech k městu a event. i přímo ve městě. Takovými objekty mohou být prostředky jaderného napadení a protivzdušné obrany, zálohy, místa velení, silná ohniska odporu a jiné důležité cíle, jejichž zničení podstatně snižuje bojeschopnost a tím odolnost obrany města.

Dělostřelectvo, přidělené předsunutým odřadům (např. předsunutému odřadu v síle motostřeleckého pluku mohou být přiděleny dva až tři dělostřelecké oddíly a baterie protitankových řízených střel) podporuje palbou jejich bojovou činnost při ovládnutí důležitých objektů ve městě, zabraňuje manévru tanků, motorizovaných (mechanizovaných) jednotek a přísunu záloh nepřítel do města.

Nepodaří-li se předsunutým odřadům zmocnit se města z chodu, pak organizujeme současný útok z různých stran. Vzhledem k tomu, že ve městě útočí vojska na jednotlivých dostupných směrech, tj. ulicemi, sady, parky, dvory, vytvořenými průchody ve zdech budov apod., musí dělostřelectvo plnit celou řadu netypických palných úkolů jako např. boření budov a zařízení přizpůsobených k obraně; umlčení a ničení živé síly a palných prostředků v budovách, ve sklepích, v podzemních zařízeních a v jiných úkrytech; vytvoření průchodů ve zdech budov a v barikádách; zabránění manévru jednotek nepřítel ulicemi, náměstími, průchody ve zdech, parky a od-

rážení jejich protiztečí; podporu boje o udržení důležitých ovládnutých objektů a jiné.

Omezené možnosti výhledu a výstřelu, bezprostřední dotyk bojujících stran, vedení bojové činnosti ve dne i v noci a ztížená možnost manévru kladou zvýšené nároky na **přesnost přípravy a vedení palby** dělostřelectva a na důslednou součinnost dělostřeleckých a vševojskových velitelů a jednotek.

Z těchto důvodů vzrůstá význam a důležitost **přímé střelby** děl všech ráží a přimknutí bojové sestavy dělostřelectva co nejvíce k bojovým sestavám jednotek. Jak ukazují zkušenosti z Velké vlastenecké války bude se počet děl, vyčleněných pro přímou střelbu (včetně děl větších ráží), podle postupu jednotek od okraje k centru města zvyšovat, neboť v řadě případů bude proveditelná jen přímá střelba.

Také **rozdělení dělostřelectva** má při boji o město své zvláštnosti. Jde o to, aby na jedné straně byla zabezpečena dostatečná samostatnost útočících vojsk a na druhé straně, aby velitelé pluků a divizí měli osobně možnost ovlivňovat průběh boje ve městě. Proto při vedení boje uvnitř města velkou část dělostřelectva, včetně dělostřelectva velkých ráží, přidělujeme jednotkám (úderným odřadům) až do rot (úderné skupiny) v to. Vytváříme i plukovní a divizní dělostřelecké skupiny, obvykle v síle dvou oddílů. V některých případech může být vytvořena i armádní dělostřelecká skupina pro boj s taktickými prostředky jaderného napadení a dělostřelectvem nepřítele, k zabránění příchodu záloh a odchodu nepřítele z města, k narušení silničních, říčních a železničních komunikací apod.

Palby dělostřelectva ze zakrytých palebných postavení plánujeme na nejdůležitější klíčové objekty jako jsou mosty, přepravy, parky, náměstí, křižovatky důležitých ulic apod. Na rozhodující prostory je třeba soustředit palbu několika oddílů naložmo.

Při útoku ve městě je vhodné vytvářet u motostřelecké divize i motostřeleckého pluku **protitankové zálohy**, nejlépe smíšené z jednotek protitankového dělostřelectva, protitankových řízených střel a tanků. Protože nepřítel bude vést protižteče jen menšími skupinami tanků, postačí k vytvoření protitankové zálohy divize obvykle dvě baterie a pluku jedna baterie. Protitankovou zálohu armády vytváříme vždy a používáme ji k zabránění odchodu jednotek nepřítele z města a nebo k odrážení možných úderů tanků mimo město. Vytváří se zpravidla v síle do

jednoho protitankového pluku.

Určité potíže zvláště při boji o větší město působí **rozmístění dělostřelectva** v zakrytých palebných postaveních. Může se rozvíjet v parcích, sadech, prolukách, na širokých ulicích, křižovatkách či na jiných místech, ovšem vždy tak, aby mělo možnost vést palbu v nařízeném směru. Část dělostřelectva, zvláště divizního a armádního, je výhodné rozmísťovat v palebných postaveních blíže k okrajům města. To mu umožňuje působit na nepřitele delší dobu bez změny palebných postavení.

Přenosné komplety protitankových řízených střel můžeme umístit v budovách, odkud mohou vést palbu okny a průřazy ve zdech budov. Pro protitankové zálohy pluků a divizí se obvykle volí vyčkávací prostory na křižovatkách ulic, na náměstích, v parcích a na jiných místech, ze kterých mohou manévrovat na libovolné ohrožené směry.

Raketové útvary se zpravidla rozvíjí mimo město či na jeho okrajích. To umožňuje plnit úkoly na nejvýhodnějších dálkách střelby a vykonat potřebný manévr. V jednotlivých případech se palebná postavení baterií mohou volit i ve městě.

Ve většině případů před útokem na město a nebo i na jednotlivé komplexy budov ve městě probíhá **dělostřelecká příprava** a nebo mohutný **dělostřelecký přeпад** na rozhodující cíle (objekty) obrany nepřitele. Délka dělostřelecké přípravy (přepadu), její struktura, zahájení i ukončení mohou být různé podle směrů činnosti jednotlivých pluků.

Raketové vojsko a letectvo vede v období dělostřelecké přípravy údery na nepřitele v operních bodech, umístěných ve zvlášť odolných budovách, na zálohy, prostředky jaderného napadení, dělostřelectvo a místa velení.

Vzhledem k tomu, že boj ve městě představuje vlastně nepřetržitě zteče operních bodů či jiných obranných staveb, bude se dělostřelecká příprava v průběhu boje nejdříve opakovat. Charakteristickou zvláštností dělostřelecké přípravy (přepadu) ve městě je malá hloubka jejího působení oproti normálním podmínkám a použití velkého počtu dělostřelectva pro přímou střelbu.

Se zahájením zteče přecházíme na **dělostřeleckou podporu útoku**. Během ní se umlčují znovu oživlá či nově objevená obranná zařízení před útočícími vojsky i v hloubce města, přicházející zálohy a jiné důležité cíle, které brání postupu vlastních jednotek. Dělostřelecká podpora útoku na přístupech k městu až po ovládnutí okrajů města může být vedena po-

stupným soustředováním palby, ve městě zpravidla soustředěním palby a palbami na jednotlivé cíle. Důležitou úlohu v období dělostřelecké podpory sehraává dělostřelectvo, které je v sestavě úderných odřadů a skupin. Toto vede přímou střelbu na objekty zteče s důrazem na průzory, okna, průrvy či jiné prostory umístění nepřátelských palebných prostředků.

Přemísťování dělostřelectva, které vede palbu ze zakrytých palebných postavení, se řídí tempem útoku, délkou střelby a podmínkami pro rozvinutí v dalším prostoru. Plukovní dělostřelecká skupina se

obvykle přemísťuje po bateriích a divizní po oddílech. Stanovené osy přesunu a prostory palebných postavení je nutné důsledně prozkoumat a včas upravit. Hloubka přemístění bude obvykle menší než za normálních podmínek.

Dělostřelectvo v sestavě úderných odřadů (skupin) se přemísťuje společně s nimi po ulicích, přes sady a parky, proluky či průrvy ve zdech obvykle jen silami obsluhy. Zvláště u děl větších ráží bude třeba k přemístění vyžádat pomoc ze strany motostřeleckých event. ženijních jednotek.

Zkušenosti z Velké vlastenecké války, z lokálních válek i cvičení ukazují, že úspěšné použití raketového vojska a dělostřelectva závisí mimo jiné na tom, jak raketčící a dělostřelci znají zvláštnosti bojiště, jak jsou schopni řešit bojové úkoly ve specifických podmínkách tohoto prostoru a konečně zda přijali potřebná opatření, která ulehčí bojovou činnost jednotek, použití zbraní a jiné techniky. Každá nedůslednost v uvedených oblastech se projeví v daných podmínkách zvláště zřetelně, může značně zmenšit efektivnost použití raketového vojska a dělostřelectva, zvětšit ztráty vojsk a snížit tempo útoku, popř. útok vůbec zastavit.